+ در «قفسه جام جم» بخوانید
نگاهی به کتاب «ره‌نمای طریق» استاد جاودان

گفت‌وگو با علی ملاقلی‌پور، سازنده مستند «راه طی‌شده» درباره نهضت آزادی
طرفدار «آقای خمینی» هستم

جام جم
روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران
WWW.JAMEJAMDAILY.IR
سه‌شنبه ۱۳ آذر ۱۳۹۷ | ۲۶ ربیع‌الاول ۱۴۴۰ | ۲۰ صفحه | سال نوزدهم - شماره ۵۲۶۴ | استان تهران و البرز ۱۰۰۰ تومان - دیگر استان‌ها ۵۰۰ تومان | Tuesday - 2018 DEC 4

۹

گزارش جام جم از آسیب‌ها و تهدیدهای سرمایه‌گذاری ایرانیان در برخی کشورهای همجوار

تور تفلیس برای سرمایه ایرانی

۳

عکس: علیرضا صفرزاده

آرزوی طلایی آن ۲۱ نفر

گزارش خبرنگار جام جم از برآورده شدن آرزوی کودکان اهوازی مبتلا به سرطان، در حرم امام رضا (ع)

۱۳

نقدی بر کمپین جدید «همسفر ستاره» در گفت‌وگو با مدیر بازاریابی اسنپ

کمپین تبلیغاتی یا برده‌داری نوین؟

۱۰

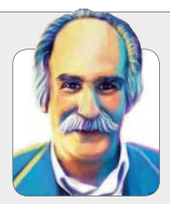

گفت‌وگو با امید مهدی‌نژاد درباره زنده‌یاد ابوالفضل زرویی نصرآباد

سبیلش نماد طنز معاصر بود!

۲۰

ویژه‌ها

آیا راه‌حل مقابله با حاشیه شهر، برخورد قهری است؟

متن زمینه‌ساز حاشیه

امروز اگر متن می‌خواهد علاج و چاره حاشیه‌نشینان را کند، بداند حاشیه‌نشینی باید از بین برود، نه به این خاطر که خطری است برای متن‌نشینان، بلکه به این دلیل که حق انسان‌ها حاشیه‌نشینی نیست. در غیر این صورت بیم آن می‌رود که بکوشد با محصور و منکوب کردن حاشیه‌نشینان، خیال خودش را آسوده کند. راه حلی که ثابت شده اثربخش نیست.

۱

مطالعات نشان می‌دهد احتمال خروج یوزپلنگ ایرانی از کشور وجود دارد

خطر مهاجرت یوز ایرانی

مطالعات جدید پروژه یوز نشان می‌دهد یوزپلنگ‌ها بیش از آن‌که در زیستگاه‌های جنوبی با وجود منابع آب و غذایی مناسب حضور داشته باشند، در خراسان شمالی و عرض‌های جغرافیایی بالاتر مشاهده شده‌اند. گویی آنها کوله‌بار زندگی خود را به دوش گرفته و به عرض‌های شمالی در حال مهاجرت هستند.

۱۸

بیشتر بخوانید

دانیال عبادی از تجربه اجرای تلویزیونی‌اش در «هفت در سه» به جام جم می‌گوید:

ما بازیگرها نقش «مجری» را بازی می‌کنیم

۵

گفت‌وگو با امام جمعه مردمی تربت حیدریه که شغلش کشاورزی است

در زمین کشاورزی با مردم جلسه دارم

۱۶

این روزها ۵ فیلم خارجی به شکل مهجوری در سینماهای ایران اکران می‌شود

چُرت سینمای جهان در تهران و شهرستان‌ها

۱۱

درباره نرم‌افزارها و صفحات مخاطب بگیر اینستاگرام

فالوئر کیلویی چند؟

۷

یادداشت

مشکل را از درون حل کنیم

فریال مستوفی

رییس کمیسیون سرمایه‌گذاری اتاق بازرگانی ایران

مدتی است تبلیغات گسترده و پر زرق و برقی درمورد سرمایه‌گذاری در کشورهای خارجی منتشر می‌شود تا نظر افراد دارای سرمایه از جمله ایرانیان را جلب کند، اما متاسفانه برخی از آنها یا جنبه غیرواقعی و کلاهبرداری دارند یا همه موضوعات را در تبلیغات شرح نمی‌دهند.

همین موضوع باعث می‌شود افراد پس از سرمایه‌گذاری تازه با مشکلاتی روبه رو شوند که تا پیش از انجام سرمایه‌گذاری هیچ خبری از آن نبود.

برای حل این معضل ابتدا باید به ریشه تمایل به سرمایه‌گذاری در کشورهای خارجی توسط سرمایه‌داران ایرانی بپردازیم. برای بررسی این موضوع لازم نیست به کشورهای خارجی برویم بلکه مشکل از قوانین و شرایط داخل است که نتوانسته در طول چند دهه گذشته، زیرساختی فراهم کند که تولید، سودده‌ترین بخش اقتصاد ایران باشد؛ از قوانین دست و پاگیری که متوجه تولیدکننده است گرفته تا بخشنامه‌ها و سیاست‌هایی که صرفه صادرات را پایین می‌آورد.

اکنون نقدینگی در کشور ۱۷۰۰ هزار میلیارد تومان است که اگر به سمت بخش تولید هدایت نشود می‌تواند مشکلاتی را به اقتصاد ایران تحمیل کند. وجود نقدینگی بالا در کشور و نبود میل به سرمایه‌گذاری، به رفتار دولت‌ها در طول سال‌های گذشته برمی‌گردد؛ رفتاری که نه تنها در زمینه تولید و صرفه اقتصادی این بخش موفق نبود، بلکه با بیان نکردن واقعیات جامعه باعث شد سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در کشور کاهش یابد. اگر بخواهیم مثالی در این زمینه بزنیم می‌توان به پایین نگه داشتن نرخ ارز به بهانه بالا بودن ارزش پول ملی اشاره کرد. کشور چین به صورت مداوم ارزش پول خود را در برابر دلار کاهش می‌دهد تا صادرات برایش صرفه داشته باشد، اما ما با سرکوب نرخ ارز مانع توسعه صادرات شده‌ایم. این در حالی است که هر چند سال یکبار فنر نرخ ارزها می‌شود و نرخ ارز به سه برابر افزایش می‌یابد که همه این اتفاقات تغییری در بخش صادرات ایجاد نکرده است.

بنابراین به نظر می‌رسد بهترین راه مقابله با خروج سرمایه، ایجاد فضای مناسب برای تولید به عنوان جایگزین سرمایه‌گذاری در کشورهای خارجی است.

دیپلمات آمریکایی: کانال ویژه مالی اروپا با ایران بی‌فایده است

سفیر آمریکا در اتحادیه اروپا در مصاحبه‌ای روز دوشنبه اقدام اتحادیه اروپا برای ایجاد یک کانال ویژه مالی به‌منظور تسهیل مبادلات مالی با ایران را کم‌اهمیت جلوه داد.

به گزارش فارس، گوردون ساندلند، سفیر آمریکا در اتحادیه اروپا در مصاحبه‌ای روز دوشنبه اقدام اتحادیه اروپا برای ایجاد یک کانال ویژه مالی به‌منظور تسهیل مبادلات مالی با ایران را کم‌اهمیت جلوه داد.

اتحادیه اروپا از چند ماه پیش اعلام کرده برای مقابله با تحریم‌های آمریکا علیه ایران، قصد دارد یک کانال ویژه پرداخت مالی ایجاد کند که امکان ادامه همکاری اقتصادی با ایران را فراهم می‌آورد. این کانال قرار بود پیش از اجرایی شدن دور دوم تحریم‌های آمریکا در روز ۱۳ آبان اجرایی شود، اما امتناع کشورهای اروپایی از میزبانی ساختار جدید باعث شد این اتفاق رخ ندهد.

درنگ

آیا راه‌حل مقابله با حاشیه شهر، برخورد قهری است؟

متن، زمینه‌ساز حاشیه

رضا مشتاقی

روزنامه‌نگار

۱ دکتر علی ربیعی، کمتر از چهار ماه بعد از برکناری از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به شبگردی در محله هرندی و دره فرحزاد رفته است. حضور در محلات حاشیه‌نشین از سوی مسؤولان، اتفاق تازه‌ای نیست. حتی بسیاری از سیاستمداران سعی می‌کنند با حضور در این محلات به دید عینی‌تری از وضعیت حاشیه‌نشینان و آسیب‌های آنها دست پیدا کنند. به عنوان مثال، بارها شهردار اسبق تهران (قالیباف) در لباس مبدل به دره فرحزاد و میان معتادان و کارتن‌خواب‌ها رفته است و پای خیلی از مسؤولان و حتی اهالی رسانه را نیز به آنجا کشانده است. این که علی ربیعی بعد از اتمام مسوولیت رسمی خود به چنین کاری اقدام کرده در نوع خود جالب است. ربیعی قصد داشته این بار نه در قامت یک مسوول و وزیر بلکه به عنوان یک کارشناس، دیدی صحیح نسبت به مسائل حاشیه پیدا کند و کوشیده است نتیجه این شبگردی و ترکیب آن با دانسته‌های خود را در یادداشتی با عنوان «حاشیه علیه متن» که یکشنبه ۱۱ آذر در روزنامه اعتماد منتشر شد، ارائه کند.

۲ مساله حاشیه‌نشینی و مسائل حاشیه‌نشینان، پیچیده‌تر از آن است که با یک شبگردی یا یک روز بازدید درک شود. این مواجهه مسوولان با حاشیه‌نشینی معمولا دو کارکرد دارد. گاهی با رودررو شدن با مردمان آسیب‌دیده این محلات، حس همدردی در بازدیدکننده ایجاد می‌شود و او را بر آن می‌دارد تا برای کاهش این آلام و آسیب‌ها اقدامی کرده و از حاشیه‌نشین‌ها حمایت کند. گاهی نیز مشاهده آسیب‌های عریانی چون کارتن‌خوابی، مصرف علنی مواد مخدر و فحشا درکوی و برزن، موجب ایجاد هراس در ناظر می‌شود. امکان وقوع چنین اتفاقی در بازدید شبانه از محلاتی مثل دره فرحزاد یا هرندی که شب‌های بسیار هولناکی دارند به مراتب بیشتر است. در چنین حالتی، مقام مسوول حاشیه را خطری می‌بیند که باید با آن مقابله و از دیگر نقاط شهر در برابر آن دفاع کرد. در یادداشت دکتر ربیعی، هر دو رویکرد حمایتی و دفاعی مشاهده می‌شود، اما هم در تیتر و هم در متن، غلبه با رویکرد دفاعی است. در تیتر، حاشیه علیه متن قرار گرفته و در متن نسبت به خطر «جنگ حاشیه علیه متن» و «گسترش آسیب‌ها به دیگر نقاط شهر» هشدار داده شده است.

۳ از برجسته‌ترین تجربیات تاریخی ما در مواجهه تهدیدنگر و دفاعی با حاشیه، ماجرای «قلعه شهرنو بازمانده از دوران پهلوی و قضیه «جزیره» در دهه ۷۰ است. در هر دوی این موارد با محصور کردن این محلات حاشیه‌نشین و سپس پاکسازی آنها طی عملیات پلیسی، کوشیده شد با انتشار آسیب‌های این محلات مانند فحشا و تجارت مواد مخدر مقابله شود. چندی پس از تخریب محله بدنام در سال ۱۳۶۷، محله غربت یا جزیره در منطقه خاک‌سفید سر برآورد. بعد از محصور شدن جزیره سپس پاکسازی آن طی عملیاتی از سوی نیروی انتظامی در اسفند ۷۹ نیز آسیب‌های این منطقه از بین نرفت. تن‌فروشان به دیگر محلات نقل مکان کردند و پس از گذشت مدتی، تجارت مواد مخدر بار دیگر در خاک سفید، خود را بازسازی کرد.

۴ این تجربیات نشان می‌دهد مقابله دفاعی با حاشیه به قصد محافظت از دیگر نقاط شهر کارساز نیست. حاشیه بیش از آن که خاستگاه آسیب رساندن به دیگر شهروندان باشد، مامن آسیب‌دیدگان است و پیش از این که مهد بزهکاری باشد، کانون بزه‌دیدگی است. اشتباه‌ترین رویکرد ممکن در مواجهه با پدیده وسیع و رو به گسترش حاشیه‌نشینی، دشمن‌انگاری و بیگانه فرض کردن حاشیه‌نشینان و ترسیم آنها به عنوان یک خطر و آسیب بالقوه برای دیگر شهروندان است. حاشیه‌نشینی آسیب است، اما حاشیه‌نشینان نه. آنها انسان‌هایی هستند با تمام حقوق یک انسان. این رویکرد حق‌مدار باید تقویت شود. باید سوی حاشیه‌نشین‌ها رفت، نه فقط در شبگردی‌ها بلکه هر روز باید پیش‌شان رفت. حاشیه‌نشینی را اصلا همین دور ماندن از دیگر نقاط شهر و ادغام نشدن در نظام شهرنشینی شکل می‌دهد. اگر قرار باشد باقی شهر را از حاشیه و گسترش آسیب‌هایش بترسانیم، اگر بگوییم «حاشیه علیه متن» برخاسته، حاشیه‌نشینی هیچ وقت حل نمی‌شود.

۵ انصاف هم باید داشت. درست است که متن‌نشینان حق زندگی سالم دارند و آسیب‌های حاشیه نباید آنان را از این حق محروم کند اما این واقعیت را نیز نمی‌توان کتمان کرد که متن بیشتر علیه حاشیه برخاسته است تا حاشیه علیه متن. حاشیه‌نشینان میلیونی امروز نتیجه سیاست‌های اشتباه مرکزند. گیر کردن حقوق حاشیه‌نشین‌ها در گلوی متن‌نشینان باعث حال نزار امروزشان شده است. حاشیه‌نشین، نیروی کار ارزان و کم‌مصرفی است که اجازه می‌دهد چرخ زندگی گران ما بچرخد. حاشیه‌نشین بیرون مانده از نظام اقتصادی شهر که به هرکاری رضایت می‌دهد، پیاده می‌چرخد و زباله‌های متن‌نشین‌ها را از درون سطل‌های زباله تفکیک می‌کند و کودکانش را سر کار می‌فرستد تا چرخ اقتصاد معیوب شهر بچرخد، علیه ما برنخاسته است. متن‌نشینان بیشتر علیه او بوده‌اند.

امروز اگر متن می‌خواهد علاج و چاره حاشیه‌نشینان را کند، بداند حاشیه‌نشینی باید از بین برود، نه به این خاطر که خطری است برای متن‌نشینان، بلکه به این دلیل که حق انسان‌ها حاشیه‌نشینی نیست. در غیر این صورت بیم آن می‌رود که بکوشد با محصور و منکوب کردن حاشیه‌نشینان، خیال خودش را آسوده کند. راه حلی که ثابت شده اثربخش نیست. اگر قرار بر متمرکز کردن حاشیه‌نشینان باشد نیز باید به منظور تسهیل مداخله اجتماعی و مددکاری میان آنها چنین رویکردی اتخاذ شود، نه برای منزوی و محصور کردن آنان.

در یادداشت دکتر ربیعی، بارقه‌هایی از این راهکار - آموزش، تامین بهداشت و امنیت و مددکاری کودکان حاشیه‌نشین - مشاهده می‌شود، ولی بیم آن می‌رود این مسائل در سایه تیتر درشت «حاشیه علیه متن» و وحشت جنگ حاشیه‌نشینان علیه متن‌نشینان و انتشار آسیب‌های‌شان به دیگر نقاط شهر دیده نشود. حتی ممکن است در سایه این نگاه، همان اقدامات حمایتی نیز نه به عنوان حق حاشیه‌نشین‌ها، بلکه به عنوان ابزاری برای خنثی‌سازی خطر آنها دیده شود و مورد استفاده قرار گیرد.

حاشیه‌نشین‌ها را نباید لولوی مخوف شهر ترسیم کرد. باید نشان داد مستضعفانی هستند محروم از حقوقشان و باید حقشان را اقامه و تامین کرد، نه این‌که به جنگشان رفت.